

VASÁRNAP

EGYHÁZTÁRSADALMI KÉPES CSALÁDI LAP.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TÓTHFALUSI JÓZSEF,

ref. lelkész
TÁRSSZERKESZTŐ:

PAÁI GUSZTÁV,
ref. koll. tanár.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
„Egyházi Értekezlete“

Megjelenik

minden vasárnap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre 4 kor. Negyed évre 1 kor.
Fél évre 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

A békességnek Istene legyen mindnyájan ti veletek!

Égi dicsfény ragyog Bethlehem felett. An-
gyalok seregétől népes a mennyboltozat. Öröm-
énekük lehangzik a
földre s felébreszti
az alvó népeket. —

Zsolozsmájuknak
minden egyes szava
felelet a szívek leg-
forróbb vágyaira, re-
ményeire, szentóhaj-
tásaira és buzgó kö-
nyörgéseire.

Efratának kicsiny
Bethlekemében pe-
dig ott szunnyad já-
szolbölcsőjében a
gyermek, akinek vál-
lain a fejedelemség,
kinek nevét nevezik
Csodálatosnak, Ta-
nácsosnak, erős, ha-
talmas Istennek,
örökkévalóság Aty-
jának, békesség fe-
jedelmének és a ki-
nek Fejedelemségének és békességének nem lé-
szen vége, a Dávid székében és országában ül,

hogy megerősítse azt és gyámolítsa az ítéletben
és igazságban ez időtől fogva mindörökké! (Ésaiás
IX: 6—7.) Körülötte egyszerű pásztorok. Az őszinte
hívő lélek hódolatával borulva le Az előtt, aki

a láthatatlan Isten-
nek ábrázatja és akít
az Atya nem azért
bocsátott a világra,
hogy kárhoztassa a
világot, hanem, hogy
megtartassék e világ
ő általa.

A Jézus születé-
sének ünnepén bi-
zonyságot teszünk
minden atyafiak előtt
hogy az élet meg-
jelent és hirdetjük
mindenkinek amaz
örökéletet, mely az
Atyánál vala és meg-
jelent nekünk. Hir-
detjük, hogy ő ama
Krisztus, az élő Is-
tennek fia, aki meg-
jelent a végre, hogy
a mi bűneinket el-

venné. A tudásnak, a szent meggyőződésnek ere-
jével valljuk, hogy Ő benne és ő általa által-

vitetünk a halálból az életre és valaki vallandja, hogy Jézus Istennek fia, az Isten abban lakozik, és ő is az Istenben. Bizonyoságot teszünk, hogy abból tetszett meg az Istennek hozzánk való szerelme, hogy amaz ő egyetlenegyszülött Fiát bocsátá Isten e világra, hogy éljünk ő általa.

A világot megváltó szeretetnek ez ünnepén minden ajk csak arról a tudományról szólhat, hogy higyjünk a Jézus Krisztusnak nevében és szeressük egymást, amint megparancsolta nekünk. Isten előbb szeretett minket és elbocsátotta az ő Fiát, hogy lenne engesztelő áldozat a mi bűneinkért. Ha az Isten minket így szeretett, nekünk is egymást szeretnünk kell. Az Istent soha senki se látta: ha egymást szeretjük, az Isten mi bennünk lakozik és az ő szeretete mi bennünk megteljesedett.

Dobbanjon meg ma minden szív ettől a szeretettől. Melegedjék át minden lélek e szeretetnek a lángjától. Érezze meg mindenki, hogy mindnyájan Istentől valók vagyunk és hogy az Atya arra a magas méltóságra helyezett bennünket, hogy Isten fiának hívattassunk. És a Krisztus által megváltottak hangja csendüljön bele az angyalok karába: „Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek! és e földön békesség és az emberekhez jóakarát!“

Karácsonyra.

A keresztyén népnek ama nagy ünnepe,
Ismét elérkezett szívünk örömére!
Újból ünnepeljük az áldott Karácsonyt . . .
Jöjj, szállj le közinkbe dicső Úr Jézusom!

A sötét sziveknek világosítója
És a rab lelkeknek megszabadítója,
Egyedül Úr Jézus, felkent Fejedelmünk,
Jöjj, szállj le közinkbe óh mi idvességünk!

Az eltévedt embert vezérelj útjára!
Az elfáradtaknak Te légy gyámolója.
Hozz örömhírt nekünk, szegény bűnösöknek!
Üdítő balsamot megtépett szívünknek.

Ő értünk szállott le a mennyből a földre;
Ő vezérel minket örök üdvösségre.

Ki hiven velünk van minden dolgainkban
Egyedül Úr Jézus, óh hát bizzunk Abban.

Szegényen született a kicsiny jászolban,
Ha reá gondolunk szívünk nagyot dobban.
Kicsiny Bethlehemnek világító csillaga
Csak ragyogj előttünk éltünk napjaiba.

Jézus életével megmutatta nekünk,
Hogy boldog életet miképen nyerhetünk.
Ha tiszta szívünket Néki általadjuk
S a bűnt levetkezvén csak Őtet imádjuk.

Karácsony a hitnek, örömnék ünnepe.
Szálljon le közinkbe az Isten Szentlelke!
Buzgóságteljesen mondjunk szent éneket:
„Dicsőség a mennyben az erős Istennek!“

Matolcs. IFJ. SZÜCS KÁROLY.

A biblia rejtett igéi.

Angolból fordította: Kónya Kálmán bágyi ref. pap.

Mind több csillag ragyog! s valahányszor nézem
Annál fényesebben!
Atyám, honnan jönnek? Jelöld ki útjokat
Az ég derült mélyén.

Keble.

Sok szépség van a világon, melyek nagyon is mélyen fekszenek a mi szemeinknek. Csillagok milliói vannak az eget mélyében, melyeket egy távcső is el nem árul. Az éjszaka tárja fel előttünk a ragyogó pompát, mely rejtve fekszik a nappal fényében. Valaki láthatatlan tintával ír és a szavak semmiféle nyomot nem hagyva tűnnek el a penna után. De ott maradnak a papíron, elrejtve, láthatatlanul és nem gyanítva a szem által, mely azt vizsgálja. De ha egy napon a papír melegre tétetik, minden sor világosan megjelenve a rejtett szavak teljes fényben tűnnek elő.

Bizonyos értelemben Isten kijelentései is a bibliában rejtve vannak. Nem azért vannak rejtve, mintha Isten azokat tőlünk távol akarná tartani, de mert nekünk kell bizonyos állapotba jutnunk, mielőtt azokat megérthetjük. Minap valaki azt mondá: „Miért nem láttam én e zsoltár gazdag értelmét ezelőtt?“ Ugyanis együtt mentünk vala át a zsoltárok egyikén, ott ülve barátnőm ágya mellett és sok kedves dolgot láttunk a versek egyik-másikában. Barátnőm csaknem a látás tompaságával korholta önmagát, vagy az olvasás gondtalanságával, mivel előbb nem látta meg a drága értelmet. „Százszor olvastam e zsoltárt“, mondá. „E kedves gondolatok egész idő alatt a versekben feküdtek, de én sosem láttam meg azokat mostanig.“

Miért volt az? Istennek volt-e szándéka azokat tölem elrejtteni?—

A felelet e kérdésekre az, hogy kijelentések tétele és áldások nyújtása valóban csak a lehetőség pillanatában történhetnek. A csillagok, egész nap az égen vannak, de nem láthatjuk őket, míg éjszaka nem jő. Barátnőm sem láthatta a zsolttárban levő drága gondolatokat hat hónappal ezelőtt. Akkor ő egészséges, tevékeny, gyors mozgású és erős volt, semmi tudatával a gyönyörűségnek, emberi reményekben és várakozásokban gazdagon. Akkor is igen sok értékes dolgot talált a bibliában. Meg voltak annak tanításai, bátorításai, fejtegetései. Amire éppen szüksége volt és ami után vágyakozott ama tevékeny napokban, a szent könyv azt nyújtotta neki. De azokat a különös kijelentéseket, melyeket annak ígéiből most nyer, akkor nem találta meg. Most vigasztalásra van szüksége a gyöngeségben, erőre a fájdalom türelmes elviseléséhez, kegyelemre, mely őt életének új állapotjához való alkalmazkodásra kiépitse és végre gyöngeségének tapasztalásában bizalomra az isteni szeretet és gondosság iránt. Az egészség és tevékenység idejében nem volt szüksége e különös kijelentésekre és ezek neki akkor nem voltak használhatóak.

E tapasztalat nagyon általános. Egy boldog fiatal lány kedvesen zengheti a himnust:

„Jézus, lelkem barátja,
Hadd sietek kebledre,“

s tán mégis, szinte semmit sem jelent ez számára. Nem érzi semmi szükségét, hogy az isteni kebelhez meneküljön. Nincs tudatában semmi veszélynek, elleneségek üldözésnek, semmi gyülemlő viharoknak. Nyelvről zenei ütemben hullámszavak a szavak, de valósággal szívében nincs tapasztalat, mely azokat neki megmagyarázza. Nehány évvel később asszony, sok gondnal, nehézséggel, kísértéssel és bánattal. Ismét éneklé a dalt:

„Jézus, lelkem barátja,
Hadd sietek kebledre,
Míg rohan vizek árja,
Míg bőszi vihar elüle,
Rejts el, oh Megváltóm, segits,
Míg átlut a bőszi elem;
Vezess bizton kikötőbe
S fogadd végtére lelkem!“

És most minden szót átérez, amint ajkairól esdő hangnyomatban folydogálnak alá. Most minden szótag egy szívből jövő imádság. Szíve a dal szárnyain kél:

„Mint viharüzött madár
Fáradt szárnyal csapkodva a levegő-egyet.“

Mi teszi az éneket annyira újszerűvé előtte? — Új tapasztalatok jöttek életébe és ezek közt megtanulta saját elégtelenségét, az isteni oltalom szükségét és megtanulta a Krisztus keblén való menedék értékét is.

Ugyanez az igazság áll Istennek igen sok vigasztalásáról. Vannak bibliai textusok, melyek nyitva állanak az ifjak előtt.

Olvassák a szent könyvet sugárzó éveikben, a mikor nincs gond, gyöngeség érzet, nincs nélkülözési tudat és annak sok ígéje öröm és vidámság gondolataiban szól hozzájuk. Akközben vannak ott más ígék is, melyek eléggé kedvesen hangzanak, de melyek fölött még sem időznek. melyekből szívükbe egy csillapító hang sem árad. Aztán elmúlik néhány esztendő és végre újak sötétségbe lejt. Gyermeke beteg és az erős férfi ágya szélén virraszt nehéz, aggodó szívvel. Vagy maga esik beteg ágyba, a hol van ideje a gondolkodásra. Tudja, hogy betegsége komoly, hogy talán sohsem tér magához. Most már készséget mutat valamennyire a bibliai versek iránt. Most némi vigaszra van szüksége, mely annyira el volt rejtve előtte Isten ígében, melynek mostanig mélyebb értelmét nem tudta venni. Például ott vannak a 46-ik zsolttár nyílt sorai:

„Isten a mi oltalmunk és erősségünk,
S alkalmas segítségünk nagy nyomoruságinkban.“

Nem érezte szükségét az oltalomnak a vidám napokban és sohsem vette azt használatba. Valóban úgy látszik, hogy az ajtó egyáltalán nem nyílt fel előtte, de most gyöngeségében és félelmében keresi az oltalmat, keres bizonyos helyet, hol elrejtőzzék; és Istennek ez ígéjéhez érve, egyszerre felnyílik előtte; ő oda menekül és meleget, oltalmat, szeretetet, biztonságot talál annak bejáratán belül.

Nem érezte szükségét Isten segítségének és társaságának, míg az emberi barátság oly elégségesnek tetszett neki és a mi „nagy nyomoruságinkban való alkalmas segítség“ ígéje nem birt akkor rá nézve személyes értelemmel; most azonban az emberi barátság, bármily édes legyen is az, elégtelen, vagy eltűnt. Ebben az állapotban az a bizodalom, hogy Isten „igen alkalmas segítségünk“: egy boldogító kijelentés, feltárlása ő előtte egy áldásos új titoknak. Mikor ezt felismeri, úgy tetszik, hogy az életnek egész útja új és különös világitásban ragyog fel. Nem fél semmi veszélytől, semmi próbától, semmi küzdelemtől, mert Istennel, mint igen alkalmas segítséggel, nem félhet, nem remeghet.

Igy kell vegyük a bibliának minden ígését. Sok értékes ígéret van abban azok számára, akik megkísértetnek; de amíg kísértéstől mentek vagytok, nem merithettek áldást abból a forrásból, melyet Isten csak a megkísértettekkel közöl.

Vannak drága, gyöngéd szavak az özvegy számára; de míg a szeretett nőnek oldala mellett van erős, bátor és hű férje, ez ígék még bezárt tárházak számára. Övéi csak akkor lehetnek, mikor az özvegyiség jelét viseli és magánosan ül kedves halottjának koporsója mellett, vagy gondok és terhek közt, melyeket vésztesége dobott lábaihoz.

Nyájas izéi vannak az árva gyermekek számára; de míg a gyermekek atyjukkal vannak és lakóznak oltalmában a boldog otthonnak, nem juthatnak el az isteni jóság tartalékához. Csak mikor elveszítették egyiket, vagy másikat, vagy mindkét szülőjüket, csak akkor vehetik ajkaikra e bibliai ígérést:

„Mikor apám, anyám elhagynak engemet,
Felveszi az Ur g ndomat.”

Vannak kedves ígérések az öregek számára is; de ifju vagy közép életkorban levő férfi avagy nő, azokat nem tapasztalhatja.

Vannak bizonyos helyzetekhez mért üdvözítő mondások. „Boldogok, a kik sírnak, mert ők megvizsgáltatnak”. De csak a kik szomorúságban vannak, azok tapasztalhatják az isteni vigasz boldogító voltát. Nem tanulható az meg, míg a szív bánatot nem ismer. Egy másik üdvözítő mondás: „Boldogok, a kik éheznek és szomjuhozak az igazságot, mert ők megelégtetnek”. De előbb éhezni és szomjuhozni kell mielőtt a szív megelégtetése lehetséges.

Igy a biblia összes kincsei készségesen feltárulnak előttünk abban a pillanatban, mihelyt meg van tapasztalatunk, mely e kincsekben rejlő különös kegyelem szándékolt föltétele. Innen van, hogy a biblia sohasem merül ki. Az emberek azt ismét át és átolvassák s mindannyiszor találnak abban valami újat — új ígérést, új vigaszt, a szeretnek új kijelentéseit. Ennek magyarázata az, hogy az ember növekszik tapasztalatban és minden új tapasztalat új hiányokat nemz és az embert új kijelentésekhez juttatja.

Ez igazság másik vonása az, hogy a kijelentések csak akkor tételnek, mikor szükségbe jutunk. Az áldás minden nap számára annak a napnak kis körébe van bezárva és mi éppen nem juthatunk ahhoz, a míg arra a helyre nem érünk. De mikor a szükség jő, a segély is mindig kész. Mac Donald György ez igazságot ebbe a mondatba foglalja: „Mihelyt készen vagytok rá, itt vagy amott megtaláljátok, a mi nektek szükséges, egy könyvben vagy egy barátban.” S nem is pusztán véletlen az, mi a támogatást, a segítséget, a világosságot így hozza, éppen a helyes pillanatban. Isten keze vezet minden ily eshetőséget. Isten gondossága az, mely őriz és a szükség pillanatára jóságát mindig készen van. A mint a természet felébred és szükségletei éhségben s kívánságokban kezdenek kifejeződni, Isten az ő saját módja szerint hozza mi elének azt, mit ujonnan fölébredt kívánságunk követel. Ő minket őriz és a kellő pillanatban készen van áldása a pillanat számára.

Minden új gondviselésnek, mely mi előttünk felnyílik, meg van saját kis körében a maga készlete a jóból. Vegyük ismét például fiatal barátnőm esetét, ki beteg volt. Sohasem volt ő azelőtt rosszul. Mikor a betegség megérkezett, a tapasztalat teljesen új és idegen volt. Először titokzatosnak tetszett előtte és ő nyugtalankodott; de csakhamar kezdette érezni, hogy még a

tapasztalat új és fájdalmas vala, maga új áldásokat nyert, az isteni jóság új kijelentéseihez ért. Például azelőtt sohasem tapasztalta saját otthonában a szeretetnek azt a gyöngédségét, a mint az most megnyilvánult iránta összes övéi részéről. Az egész házi élet kezdett az ő beteg szobája körül forogni. A szeretet azelőtt is megvolt atyjának, anyjának, leány- s fitestvérenek szívében — most sem szerették őt jobban, mint azelőtt; de boldogságában és egészségében a szeretet sohasem mutatkozott olyannak, mint most, midőn párnái közt feküdt fehéren, gyöngén és szenvedve. Most mindenik versenyzett a másikkal szives érdeklődésének kifejezésében.

Aztán sohasem érezte azelőtt, hogy neki mily sok barátja van otthonán kívül. Mindig volt része szivességben és udariasságban, de most százak voltak, kik szeretetüket valami gyöngéd módon óhajtották kimutatni.

Még egy másik új áldás is vala, mely betegségében nyílt meg előtte: bibliája. Mindig bibliaolvasó volt és e könyv nagy jelentőséggel bírt rá nézve életének derült, fényes napjaiban. De most drága gondolatokat talált, melyek ragyognak, mint a gyémánt, azokban az igékben, melyek azelőtt csak keveset jelentettek számára. S még ez sem vala minden; az isteni szeretetnek oly kijelentéseit találta meg, melyeket sohasem tapasztalt erejének napjaiban. A Krisztus barátsága azelőtt sohasem látszott oly szorosnak, oly valódinak, mint minővé most lett. Igy az isteni gondviselés, mely őt betegszobába vezeté, elvitte az isteni jóság új felfedezéséhez is, mihez sohasem juthatott volna, ha betegséget nem tapasztal.

Igy van ez állandóan az életben. A dolgok, melyektől félünk — a veszteségek, a bánat, a szerencsétlenségek, új jósághoz és áldáshoz visznek minket, melyeket nélkülöznünk kellett volna, ha a fájdalmas próba el nem jő vala. Marahnak keserű forrása mellett nőtt a fa, mely a vizet megédesítette. A kit minden szomorúság megterhelt, az várja a szükséges vigaszt, mely könnyítsen rajta. Minden vesztség hord magába burkolva valami jutalmazó nyereséget. Emberi gyöngeségben tételük tökéletessé Istennek ereje.

A Krisztus országának elvéül, törvényeül állítjuk fel, — mely alul nincs kivétel — hogy bármely keresztyén életben előforduló minden új helyzet és tapasztalat számára az isteni jóságnak egy különös tartaléka van, melynek segélye amaz óra minden szükségét illetőleg megfelelően fog találtatni. Nem kell azért félünk, hogy valami oly helyre fogunk vezetetni, melyen nem találhatunk kegyelmet a kellemes és hűséges élethez. „A milyenek napjaid, olyan lesz erőd”, ez a cserben nem hagyó isteni ígélet. De a kegyelem a szükségben rejlik, előre az ki nem kapható. A szomorúság számára való kegyelem nem adathatik. mikor örvendezünk. A haldokláskori kegyelmet nem

kaphatjuk meg, mikor az élet kötelességeinek kellős közepében állunk. És bizonyára nem is ez ama segély, mire ekkor szükségünk van, de sokkal inkább: Bölcsesség és erő, hogy nemesen, szeretettel, hűségesen élhessünk. Akkor, mikor a halálhoz közeledünk, meg fogjuk nyerni a támogatást és völgyén át életre vezettetünk.

A mi három szentünk.*

Írta: Csulak Lajos.

Bármennyire akarjuk szépíteni a dolgot, mégis csak igaz, hogy napjainkban rohamosan hódít az anyagiak után való törekvés, a mindenáron való meggazdagodás.

És ebből igen szomorú következmények állottak elő.

Egyik: a naponkint felmerülő panamák. Csalások, sikkasztások, közpénzek hűtlen kezelése. Igen, mert ahoz, hogy valaki meggazdagodjék, hogy magának anyagi függetlenséget és jólétet teremtsen, nem mindenki bír a becsületes eszközökkel. Ezért rátér a közerkölcsöcsöl szembe ütköző utakra. Onnan vesz, ahol kap és nem válogat az eszközökben.

Másik szomorú következmény, ami az elsőtől természetesen foly, hogy letér a becsület utjáról, eltér Istentől, lassan kihál lelkéből a vallás nemes érzelme.

Igy van; fájdalom!

Sokáig lehetne aztán még fejtegetni ezt a dolgot és sokat lehetne panaszkodni.

Még az sem lenne érdektelen, ha az ember a megfelelő gyógyírt keresné! Bizony nem.

Mert hiszen régen is úgy volt, most is igaz, hogy: „Minden ország támasza és talpköve a tiszta erkölcs”. És nekünk, magyaroknak, Istenem, milyen nagy szükségünk van erre a támaszra. Erre a talpköre.

Ezt nem én mondom! Ezt kitalálták a nálamnál okosabb emberek. E miatt aztán gondolkozni kezdtek a teendők felől is. Miután pedig hazánkban a kálvinizmus, mint vallás, egyet jelent a magyarral, mint nemzetiségi fogalommal: vezető férfaink nemcsak vallás, erkölcsi, de magyar hazafi kötelességet teljesítettek, mikor afelett tanácskoztak, hogy miképp lehetne az embereket visszavezetni az Isten imádsására, a vallásos élet áldásos mezejére, a hitnek megnyugtató tudatára. Isten félelmére.

Ennek a nagy, nagy célnak elérésére egyik alkalmas eszköznek találták és tényleg annak bizonyultak a vallásos estélyek.

Igen! mert a hívőknek többször kell alkalmat adni lelkük mívelésére, az Istennel való társalgásra.

Nem árt az, ha az ember az élet mindennapi küzdelmeiben egy órát arra is szentel, hogy táplálja

* Megnyitó felolvasás a brassói egyházközség idei első vallásos összejövetelén.

a lelkét. És akik ezt akarják, akik ezt szomjuhozzák, arra alkalmat kell nyújtani. Ez a gondolat, ez az ok szülte, hogy annyi év óta már az ősz beálltával, szombatunkint összegyűljünk ide gyönyörködni abban, ami hasznos ami kedves. ami szívemesítő.

Amint erdélyi egyházkerületünkben az eszme megszületett, a megvalósítás az egyik első mindjárt a brassói egyházközség volt; aki azt megteremtette, aki fentartotta és bele életet lehelt, az volt Péchy Árpád, ami néhai lelkészünk, kit olyan nagy szív-fájdalommal adtunk át a napokban az anyai földnek. Épen azért méltó, tőlünk pedig hálás, kegyeletes kötelesség, ha emez első vallásos összejövetelünket az ő emlékének is szenteljük.

Kik itt megszoktunk jelenni, kik annyi lelki-épülést vettünk, kiknek lelkébe annyiszor csepegtette a vallás vigasztaló szent balzsamát: mi emelkedjünk fel a tőle kapott szárnyakon Istenhez, hozzuk áldozatunkat a rávaló emlékezésben és imádkozván mondjuk: Uram pótolod ki a mi nagy veszteségünket!

Mélyen tisztelt jelenlevők! Visszatekintve a legközelebbi 8 évre és magunk elé képzelvén azokat a férfiakat, kik emez asztaltól annyiszor hallatták velünk bölcs beszédeiket — erre — mondom — visszatekintve, nézem magamat jobbról és balról s mély fájdalommal kezdem tapasztalni, hogy aligha egyedül nem maradtam. Hol van a jószágos öreg arcu Koós bácsi? Hol van a puritán jellemű Gencsy bácsi? És hol a mi fejünk koronája Péchy Árpád? Elmentek, itt hagytak bennünket.

Árván maradtunk! Pásztor nélkül maradtunk. Képelem, mint a tanítványokat a mester eltávoztása után. Tétova állunk és tanácstalan busulunk!

Bizony szinte egyedül maradtam s most már egymagam elsíratom a volt társaimat, elepedem utánuk. Szeretném felidézni emléküket, hogy megjelenjenek itt előttünk, hogy végig nézzenek még egyszer rajtunk ebben a teremben, mi pedig felülhessünk nekik: itt vagyunk, rátok emlékszünk!

Látom magam előtt, ki leghamarabb itt hagyott, az öreg Koós bácsit. Főveggel hozza magával nagy tudásának gazdag tárházát, hogy juttasson belőle nekünk is. Beszél maga öreg idejéből és int, hogy ne zugalódjunk, mert hiszen jobban van ma, mint volt akkor. Egy szív az az egész ember, a ki szóba áll a legkisebb gyermekkel is. Megsimogatja, kikérdegeti. Azután örökös munkás lelkének nincsen soha nyugta. Nála a pihenés nem ismeretes fogalom. Ha egyéb nincs, nyelveket vesz elő, 70 éves korában megtanul olaszul, hogy élvezze az olasz irodalom gyöngyeit, azokat lefordítja magyarra, hogy élvezzék mások is. Francia közmondásokat, cigány verseket ültet át magyarra. Azután a szegény székely inasokat veszi gondjai alá, majd magyar gyermekeket szállít haza Oláhországból, hogy el ne pusztuljanak a magyarság részére. Ezeknek aztán ő az apjuk, dajkájuk.

Ha nincs rá költség, megkoldul mindenkit, majd az elhagyott cseléd lányokat oktatja, akik százával jönnek hallgatni a szelíd aggastyán tanulságos szavait. Ahogy ide kerültem, engemet mindjárt lefoglalt. Nem nézte, hogy egész héten huzom a jármot, megfogott vasárnap délután s hogy el ne szökjem, bele csimpajszkodott a karomba, úgy vitt.

Egyszer aztán kezdett panaszkodni, hogy a keze bottlik, nem akarja kiírni a betűket. A szegény jó öregot Péchy Ápád minden nap megátogatta. Nagyon szerették egymást. Nem használt a villanyozás. Majd később a lábaira is panaszkodni kezdett. Sétái nagyon rövidek lettek. Mind csak a kapuja előtt csoszogott, egyszer az is megszűnt. Be-benéztünk hozzá, akkor már feküdt s mi úgy elnéztük, hogy miképp közeledik a vég. Miképp hül ki egy nemes szív lassan.

Hát kihült!

Egy zimankós őszi napon elment.

Egészen más zsánerű volt az öreg Gencsy bácsi. Egy gavallér katona, egy nem alkuvó jellem.

Mint orvos, nagy ellensége minden illetlenségnek, tisztelője a nőknek és kegyetlen üldözője minden szeszese italnak. Itt tartott felolvasásai is nagy részben ide voltak irogatva. Meggyőződése volt, hogy az ember olyan lesz, mint a milyenné nevelik. Erről könyvet is írt. Rengeteg ismerettel bírt. Olvasta a világ irodalom összes jeleseit — elkezdve a klasszikusokon. Ezekből is sok szepet és hasznosat nyújtott nekünk. Azután buzó kálvinista, a ki nekcsak szóval, de tettel, pénzáldozattal sietett eleget tenni a maga kötelességének. Péchyvel együtt — ők is nagyon szerették egymást. Péchy úgy is hívta: ez az én két szent öregem. És sajátságos volt, hogy Péchyvel 10 nap között haltak el.

És jön a harmadik szent: Péchy, kiről csak most halála után világosodott ki, hogy mekkora ürt hagyott maga után. Én nem is tudom, vajjon ki tölti ki az ő helyét!

Rám pedig nagy benyomást tett, a hányszor láttam, a hányszor vele beszéltem.

Pap volt, igazi pap, a milyennek kellene lenni másoknak is.

Nem politizált, nem volt népvezér, élt a maga egyházának. Nagy gonddal, nagy körültekintéssel és végtelenül tiszta kézzel vezette egyháza szellemi és anyagi ügyeit. Kálvinista hitelveit tudta közvetíteni a más felekezetek felfogásával, ezért a többi hiten lévők is nagyra becsülték.

Magán és családi élete tiszta, mint a harmat. Szelid szavaival, csendes meggyőző természetével kielégítette azokat, a kik lelki szükségükben hozzá menekültek. A gyülekezetre éber gonddal örködött, de nem is vészelt el belőlük egy sem.

Ő igazán nyugodtan léphetett a nagy ítélő bíró elé; ő igazán elmondhatta: „Uram mind megvannak azok, akiket reám bízál; nem vészelt el belőlük egy sem!”

Egyházának bonyolult, zilált és mondhatnám nehéz anyagi viszonyait biztos kézzel vezette a révpárt felől. A vallásos élet fejlesztése és ápolása végett nem halasztott el soha egyetlen alkalmat sem. Mindig kitudta domborítani, hogy az szent, hogy az nagy dolog, úgy a nagyok mint a kicsinyek előtt. E miatt a hittani vizsgákat mindig a templomban tartotta, a mikor nem volt más istentisztelet. És ez nagyon jól volt így. A kicsinyek zsenge lelkében ápolni kell a hitet; a kicsinyek előtt mutatni kell, hogy a hit szent! A szülők nagy örömmel és nagy számmal voltak jelen, a presbiteriumtól pedig épen elvárta, hogy megjelenjenek.

És én nem tudom, uraim és hölgyeim, hogy mit mondjak! Ha vajjon a hitnek nem tarítása, a keresztény erkölcsnek igen létköznapivá tétele, — ami ma napjainkban divik — nem okozta részben azt a társadalmi betegséget, amiket ma szocializmus, anarchizmus, nihilizmus és más nevek alatt ismerünk! Én emlékszem, hogy minket gyermekkorunkban minden vasárnap templomba vitt a rektor bácsi, alár hideg volt, akár meleg. Mégsem hült meg egyikünk sem, de nem is lettünk sem szocialisták, sem anarchisták. Jámbor erkölcsben, talán szűkebb világnézetben nevelkedtek őseink, de azért több gabonájuk termett; sokkal kevesebb volt a cifra ruha, a fennhéjázás, de nem ismerték a törvényszék ajtaját sem, hanem ismerték a boldogságot, az igazi lelket nemesítő családi életet.

Azért hatott reám a Péchyvel való találkozás, azért becsültem nagyra, mert úgy látszott, hogy ő e letűnt életnek visszaidézésén fárad.

Juniusban találkoztam vele utoljára, mert amikor a múlt napokban ismét kerestem, akkor már nem engedtek hozzá.

Nagyon kegyes volt hozzám s talán édemén felül szeretett.

— Szép ünnepet tervezünk a püspök ural, — mondotta. A retormáció évfordulóján fog meglátogotni. Csinálunk templomozást, szeretet-vendégséget és vallásos estélyt. Te fogsz felolvasni! —

És a püspök úr el is jött — az ő temetésére; én is olvasok itt fell — az ő emlékére.

Igen: az ő emlékére! Mert én azt hiszem, hogy a brassói kálvinisták évek hosszú során fogják könynyezni őt, az egyház története pedig nem feledi el nevét: oha, örökké!

A Péchy Ápád nagyszabású papi működésének helye van a kálvinista papok históriájában. Még ha nem is volna annyi sok apró ember ezen a világon. És én hiszem, hogy akad egy hivatott toll, aki azt meg is fogja örökíteni. Mert Péchy Ápád is úgy van kicsinyben, mint a nagy világszemlelők: amíg itt volt közöttünk, csak olyan kicsinynek látszott, mint mi. Csak a beavatottak, csak a magasabb szemlelők tudták méltányolni eléggé. De amint felemelkedett oda a magasba, akkor tűnik ki, hogy mekkora!

Hát felemelkedett! Testét átadtuk az édes anyai földnek, de a lelke itt él. Látszik azokon, amit munkált. És én nem kívánhatok jobbat brassói nemes egyházunknak, mint, hogy éljen is a szelleme mindig mi közöttünk!

Nekünk nincsenek canon szerint szentjeink; de mi, kik itt vagyunk, avassuk őket szívünk szerint szentekké! — Véssük be intéseiket lelkünkbe s tegyünk fogadást, hogy úgy élünk, amint a mi három szentünk élt és meghalt. Ugy legyen! —

Isten ígéje.

Ki zörget?

Imó az ajtó előtt állok és zörgetek.
Jel. III., 20.

A középkorban nagy befolyásuk volt Németországban a titkos, vagy büntörvényszékeknek. E törvényszék ülnökei vagy beavatottai, feddhetetlen férfiak szövetségét képezték. Mindnyájan esküvel fogadták, hogy a törvényszék titkát rejtve tartják asszony és gyermek, apa és anya, nő és fitestvér, tűz és szél előtt; minden előtt, amire a nap süt, eső esik, ami létezik az ég s a föld között. — Senki sem tudta tehát, ki tartozik e titkos törvényszékhez, melynek szemel mindent észrevenni, fülei mindent meghallani látszottak, amit valahol sötétben, csendben súgva mondtak. A beavatottak közül minden itélőnapon bírákat és ítéletvégrehajtókat választottak, az elnökséget minden vidéken egy-egy szabad gróf viselte. A hely, hol a törvényszék üléseit tartá, szabadszéknek neveztetett. Ha polgári pereskedésről volt szó, az ítéletet fényes nappal, szabad ég alatt hozták meg; a bírák beburkolva, felismerhetetlenek voltak. Ha azonban gyilkosság, rablás, erőszak, lopás és varázsjás forgott szóban, a törvényszék ülése titkos volt és éjszaka tartották meg.

A beavatottak egyike meghívót függesztett a vádlott ajtajára, miközben a kopogatóval bezörgetett. A vádlottat a meghívóban egy bizonyos helyre rendelték, ott vártak rá, hogy a törvényre vezessék. Fáklya világánál gyűlt össze a vértörvényszék. Ha a bűn rábizonyult a bepanaszoltra, vagy ha bűnössége érzetében nem engedelmessékedett a meghívásnak, akkor elítéltetett, vagyis minden beavatott kötelezve volt az elítéltet ott, ahol találta, egy fára felakasztani, vagy, ha védte magát, más módon megölni. Annak jeléül hogy a meggyilkolton a vértörvényszék ítélete hajtott végre, a holttest mellé törtettek, melybe a vértörvényszék jele volt bevésvé.

A vértörvényszék réges-régen megszűnt, de a bűnös szive és lelkiismeretének ajtaján még egyre hangzik a kopogtatás. Az ember eltakarhatja ugyan titkos bűnét elfogulatlan külsejével, tiszteletreméltó látszattal és vigélettel is, de a küldöttek, kik nála csöndes órákban, a szent és mindentudó Bíró által küldötte zörgetnek, el-

érik őket. Most, a kegyelem napjaiban a szeretet meghívóját függesztik a szív ajtajára, hogy a bűnös beismerje bűnét, kegyelmet keressen és találjon.

Isten különféle küldöncöket bocsát ki: vihar, hajótörés, lóról lebukás, vasuti szerencsétlenség, nehéz betegség; egyiknél a hű édes anya halála, másiknál napfényre került gonoszságok miatti súlyos büntetés; szégyen, gyalázat. Néha a bibliának egy komoly szava a hirnök, mely egyszerre a lelkiismeretbe markol, vagy emlékezés rég elmúlt órákra, személyekre, dolgokra vagy tettekre melyek most intve, tiltva támadnak fel a lelkiismeretben.

Isten ezen hirnökök zörgetése által felriasztja a bűnnel terhelt embert, hogy búnei tudatában felijedjen. Hiszen szól az Isten egyszer vagy kétszer is, de nem ügyelnek rá. Álomban, éjjeli látomásban, mikor mély álom száll az emberre és mikor ágyasházokban szenderegnek; akkor nyitja meg az emberek fülét és megpecsételi megintetésökkel, hogy eltérítse az embert a rossz cselekedettől és elrejtse a kevélységet a férfi elől. Visszatartja lelkét a romlástól és életét, hogy azt a fegyver ne járja át. Fájdalommal is bünteti az ő ágyasházában és csontjainak szüntelen való háborgásával. Ugy, hogy inye undorodik az ételtől és lelke az ő kedves ételétől. Husa szemiatómást aszik le róla, csontjai, melyeket látni nem lehetett, kiülnek. És lelke közelget a sírhoz, s élete a halál angyalaihoz. Ime mindezt kétszer-háromszor cselekszi Isten az emberrel, hogy megmentse lelkét a sirtól, hogy világoljon az életnek világosságával. Jób XXXIII. 14—30.

Isten zörget a bűnös szívében, hogy az ember álljon meg utján csendesen és térjen vissza Istenéhez. A te szíved ajtaján, a te életedben még nem kopogtatott és nem figyelmeztetie lelkiismeretedet? Ez órában sem halod Őt zörgetni? Készen lennél, ha meg kellene jelenned a Bró előtt? Még nem hivat, csak üzeni, hogy lesz egy nap, amelyen hivatni fog és meg is kell jelenned, akarsz vagy nem akarsz. A halál, mely akkor hozzád belép, megragad akárhol léssz, hogy bírád elé vezessen. Ez a küldött a palotában úgy, mint a kunyhóban megragadja a nagyokat és alacsonyokat, férfit és nőt, fiatal és öreg. Megbízatását ellenállhatatlanul teljesíti s ha jön, nincs többé időhaladék. Nem használ semmit, ha úgy gondolod is, hogy még sok tennivalód volna, ha még nagy tervek foglalkoztatnak. Mily gyakran lépett már be bejelentetlenül s elragadta az ifjút vagy a hajdonat ereje virágában.

Most azonban kegyelemmel zörget Isten! Az Úr maga. Jézus zörget a szív ajtaján és kíván bebocsáttatást. Adósságot és bünt el akar venni, s a lelkiismeretet megszabadítani minden teherrel. Ákit hiv az Isten, annak bizonyosságot akar adni afelől, hogy a mélyen eladósodott bűnöst semmi ítélet nem fenyegeti többé. Az elzárt ajtón keresztül kiált Jézus hozzád: „alázd meg magadat! nyisd meg bűnbánattal és beismeréssel szíved ajtaját, én üdvösséget és békét, kegyelmet és teljes bocsánatot hozok neked. Én felkeltem és elhagytam a dicsőséget melenyém volt az én Atyámnál, minekelőtte e világ funda-

mentuma felvettetett, hogy téged felkeresselek a sötétségben és halál árnyékában. A romlás ítéletét, mely rád várakozott, önkénynt magamra vettem, mert oly nagyon szeretlek téged és meg akarlak menteni.

Engedtem magamat megkorbácsoltatni, hogy büntetésed magamra vegyem, a te bűnöd szégyene miatt köpdöstek meg engemet. A kereszten az én kezeimet és lábaimat szegezték által éretted. Bűneidnek átkát én magamra kívántam venni, hogy te szabadon bocsátassál. Nyisd meg nékem, bocsáss be engem, hogy világosság legyen szivedben, életet és békességet hozok és reménységet, hogy nálad maradok, oltalmazlak és hordozlak.“

Mit felelsz a zörgető Jézus szavaira?

Mit gondolsz, mi lesz a te részed ez örökkévalóságban, ha a békéltetőt, az Istennek Fiát, ki téged meg akart menteni, elutasítottad? Milyen lesz halálod, ha az ítéletre hívó hirnök jön, ha az ő zörgetése hallatszik ajtódon?

Jézus előtt zárva tarthatod az ajtót, az a te akaratodtól s felelősségedtől függ. De a halál kötetének fel kell nyitnod. Ez átlép a bezárt ajtón és asztalod mellé áll, vagy ágyad elé és elvisz akkor is, ha vig társaságban vagy, a pohár kezében. És mi lesz akkor? Ó hallgasd, hallgasd! Ma nem a halál zörget, hanem az élet Fejedelme.

Jézus zörget.

Für Alle.

Özv. Kerekes Józsefné.

Kegyesség utja.

Hová tekintsz?

Tekints *magadba* és — elcsüggedsz.

Tekints *magad körül* és — nyugtalanság, félelem, fog el.

Tekints

J É Z U S R A

és — békesség lesz osztályrészed:

Ha megkísértetel, ha szomorúság vagy kételyek lepnek meg otthon vagy kívül az életben,

mindenütt és mindig

bizzál az Úrban örökké, mert az Úrban, a Jehovában örök kőszálunk van. (Ézsaiás 26, 4)

A Fiu nem cselekedhetik *semmit*, amiket az Atya cselekszik, a Fiu *ugyanazokat cselekszi*. (János 5, 19.)

Én magamtól *semmit sem* cselekszem, hanem amint tanított engem az Atya, *azokat szólok*. (János 8, 28.)

Az Atya, aki én bennem marad, *ő cselekszi* e cselekedetet. (János 14, 10.)

A *kereszten*: A főemberek mondák: Tartsa meg magát. (Lukács 23, 35.)

A vitézek csufolják: Szabadítsd meg magadat! (Lukács 23, 37.)

A gonosztevők egyike szidalmazá őt, mondván: Szabadítsd meg magadat! (Lukács 23, 39.)

Jézus nagy fenszóval kiáltván, monda: *Atyám, a te kezéidbe teszem le az én lelkemet!* (Lukács 23, 46.)

És te, Istennek gyermeke, tehetsz még valamit magadtól?

Soha többé!

Egy kiskereskedőnek nem volt egyéb vágya, mint hogy kis boltocskája annyit jövedelmezzen, amennyi mindennapi kenyérére elég. Minden gondja, gondolatja csak e körül forgott, Egyszer hirtelen nagy vagyont örökölt; ez a körülmény gyökeres változást idézett elő. A kis bolt értéktelenné lett előtte, az öltözete, a szokásai, háza, asztala, beszéde, környezete, arckifejezése, gondolatái, a pénz értékéről való fogalma, mind, mind megváltozott. Nagyon jól tudta, hogy ez a teljes átalakulás az ő belső és külső életében olyan eseményre vezethető vissza, mely anélkül következett be, hogy ő megérdemelte volna, amelyet azonban soha sem óhajtott többé meg nem történtté tenni, mert hiszen nyilvánvaló volt, hogy ez az esemény emelte ki az alacsony gondterhes sorsból az új, addig nem ismert új életbe,

Olyan ez, mint a bűnös megtérése, akit a kegyelem örökéletre juttat. Azelőtt nem ismert, csodálatos személy, Jézus, a dicsőség ura lép be az ember életébe. Az isteni világitásban felismeri a bűnös a vétkeit s az elvesztegetett éveket. Megérti, hogy Jézus valóságos, élő jelenvaló személy. S amint a kegyelem áthatja a bűnterhes szívét, szakít minden megismert bűnnel, szívét, akaratát Jézus kezébe teszi le és a Szentlélek hatása alatt elfogadja a bűnbocsánat bizonyosságát. Megtudja, hogy ő szeretett, kegyelemben részesülő gyermeke az Istennek. Új élet kezdődik: az Örök élet! Az önző „én“ elveszti trónusát, Jézus az úr, övé a birodalom, övé a rendelkezés joga:

Térjünk e vissza a régi nyomorult életbe? Nem, soha többé!

Tessék dolgozni, ne sopánkodni. Mi nem győzzük eléggé figyelmeztetni a magyar protestántizmus vezetőit, lelkészeket, világiakat, tanárokat, tanítókat, hogy nagyobb szeretettel, több buzgósággal és egész lelkiismeretességgel kezdjék el és folytassák az egyházépítő, Krisztus evangéliumát terjesztő szent munkát.

Tehetlenségünknek példája az a hang és modor a hogyan bánnak velünk s lekicsinyelnek minket az ultramontánok, akiknek egyik szócsöve az *Alkotmány* már hetek óta támadja a protestantizmust s annak vezéreibereit. Mutatóul közöljük e kis cikket, amely ugyancsak nekünk van címezve. Olvassa el kiki s jegyezze meg annak hangját, irányát, egész tendenciáját és vessé szívébe és készüljön — hogy adandó alkalommal készen legyen a méltó válaszszal:

„Tessék dolgozni, ne sopánkodni! A Zsilinszky, Bánffy és társai által megújított riadó hangjait azok a protestánsok is visszhangozzák már, akik magukat mérsékelteknek tartják s akik úgy látszik nem is tartoznak a riádósok suitje közé. Raffay Sándor a Budapesti Hírlap vasárnapi számában szelidebb hangon panaszolja el azokat a jeremiáákat, melyet a fömükoldus, Bánffy legutóbb sirt végig.

Amiről szólni akarunk, az az, hogy Raffay ur kétségbe vonja, hogy Zsilinszkyt, Bánffyt és társait politikai indokok vezérlik. Raffay szerint a felekezeti közti helyzet olyan válságos, illetve a protestánsok állapota olyan szomorú, hogy az ezt követő elkedvetlenedés tör ki a protestáns vezérek ajkain.

Raffay urnak felebredt katolicizmustól fáj a feje. Pedig Raffay ur, ezzel a dologgal már meg kell barátkoznia önmagának is, mindenkinek. Ha Vázsonyi Vilmos lesz a miniszterelnök s Baltazár Dezső a kultuszminiszter, az se fog már ezen a dolgon változtatni. Sőt annál jobban fog a katolicizmus szervezkedni. Megáll az ember esze, hogy egy szabad államban az fáj valakinek, hogy szervezkednek a katolikusok milliós társadalmi egyesületekben, szervezetekben s politikai pártkeretben is. Hát ezt a kormány megakadályozhatja? Milyen reakciós gondolkodás ez Raffay ur. Azután hozzá egy pozitív keresztény ember beszél így. Hát nem kell örülni mindenkinek, hogy elvégre a kereszténység érdekében is történik valami. Hát Raffay ur, ha önök még keresztények, a mit el akarok hinni, akkor önök nem örülnének annak, ha a keresztény restauráció (s nem ám rekatolizálás) érdekében valami történik. Bárcsak önök is többet tennének a keresztény restauráció érdekében.

Ezt várjuk már mi régen testvéri szeretettel. Nem pedig igazságtalan gyanúsításokat, haszontalan vádaskodásokat és jogtalan jeremiáákat. Ezek nem mertik meg a keresztény világ nézetet. De még a protestánizmust sem.

Tettek kellene ide. A dolgozó katolicizmus már tesz valamit. Többet is fog. Hol a dolgozó protestánizmus?

Legyen nyugodt az „Alkotmány”. Az általa működésnek nevezett protestánizmus ébredés s ha felébred, észre fogja téríteni a zsaroló ultramontánizmust.

Egyháztársadalom.

I. Mit tegyünk?

1. Rendezzünk Református egyházi felolvasó és társas estélyeket, a szükséghez és alkalomhoz mérten, különösen az adventtől húsvétig terjedő időben. Az alkalmas helyen, (főleg iskolákban) tartott felolvasó estéken ének, szavalás, zene s hasonló kiegészítésével, arra alkalmas egyének, de mindenestre világiak is tartsanak felolvasásokat, szabadelőadásokat, egyháztörténelmi vallás-erkölcsi, társadalmi s a jelenlegi protestáns egyházi életet érdeklő

kérdésekről, elméleti és gyakorlati szempontokból, lehetőleg előre megállapított tervszerűséggel.

A társas estéken a nemesen szórakoztató időtöltések közben (kötő, fonó stb.) beszéltessek meg az egyházi élet, annak fejlesztési módja, bajai és orvosszerei s propagáltassanak a javítás eszközei.

2. A szükséghez és alkalomhoz képest rendezzünk *Szeretetvendégségeket*, pl. a reformáció emléknapiján, húshagyón, karácsony és húsvét szombatján, ahol gazdag és szegény együtt részeseül a közös asztal s az azt megelőző szívet-lelket vallásosan emelő beszéd és beszélgetések áldásaiban.

Fordítsunk gondot a *vallás-erkölcsi élet tisztaságának felügyeletére, megóvására és fejlesztésére*, hivatásfeddhetetlen életére, egyháziasságára, templombajárásra, az eltévelyedettek jó utra térítésére, a sakramentumokkal való rendes élésre, a házassági áldás és szertartások igénybevételére stb.

4. Gondosan *örködjünk egyházunk és felekezeteink érdekei és jogai felett* akár a politikai, akár vármegyei és közigazgatási, akár társadalmi és iskolai téren, hogy az állam törvényeiben lefektetett felekezeti jog-egyenlőség megtartassék vagy megsértetvén orvosoltassék. Különösen legyünk éberek a házasságkötéseknél, a születendő gyermekek vallásának megállapításánál és használjuk fel érdekeink megvédésére a törvény minden szabados utját.

5. Tartsuk figyelemmel *hítsorsos gyermekeink oktatását s különösen egyházi vallás-erkölcsi nevelését*. Szorgalmazzuk az iskolába járást, igyekezzünk segíteni az ezt akadályozó szegénységen és ruhátlanságon, mozdítsuk elé a tehetséges gyermekek megfelelő pályán való kiképzését, fordítsunk gondot az egyházi ének és vallásnevelésre, a gyermekeknek a gyülekezeti istentiszteleteken való pontos és munkás részvételére, a hidegebb évszakokban külön gyermekistentiszteletek tartására, a reformáció emlékünnepeinek istentiszteleti és egyházi megünneplésére.

6. De gondot kell fordítanunk *felöltött ifjúságunk lelki életére* is. Korukhoz és helyzetükhöz méltó szórakozások mellett, ki kell jönnünk számukra az egyházi életben teljesítendő munkakört is. A lelket nemesítő dal, zene s nemes multság gyakorlása mellett az *egyházközségi ifjúsági szervezetekben* volna legjobban megoldható a velük szemben gyakorlandó lelkipásztori gondozás és önként kínálkozó, hogy ezekre volna bizandó templomaink, cintermeink, temetőink rendezése, tisztántartása, gondozása és megfelelő szépítése.

7. Kántoraink és tanítóink vezetése mellett *alakítsunk egyházi dallarokat* (akár férfi-, akár nő-, akár vegyes karokat), a melyek első sorban egyházi énekeinket gyakorolják, templomban, temetésen, ünnepélyeken szerepeljenek, s akár egyszerűen, de korekt éneklésükkel segítsenek gyülekezeti énekgyűjteményünk felvirágoztatásán megkedveltetésén.

8. Szervezzünk *református olvasóköroket, népkönyv*

tárakat, terjesszük a protestáns és református vallásos iratokat, újságokat, naptárahát, hogy ezek által is terjedjen és erősödjék a protestáns vallásos gondolkodás felvilágosodás, élet és világnézet. Vegyünk igénybe ezekhez saját erőnkön túl a m. kir. földmivelésügyi miniszter és az E. M. K. E. támogatását a könyvtárak tekintetében,

9. Fel kell karolni a *szegények, árvák, aggok, betegek, alhagyottak, ügyefogyottak ügyét*; felkeresni, meglátogatni, bajaikat kitudni, pártfogolni, gyámolítani, gondozni őket anyagilag és az evangélium vigasztalásával egyaránt. E pont különösen felhívja figyelmünket, keresztyén lelkületünket. Ha az Isten anyaszentegyháza is elhagyja ezeket a szerencsétleneket: ugyan hol van számukra menedék?! Itt egy árvát helyezhetünk el örökbe, amott jó családok gondjaira bízhatjuk csekély segedelemért. Talán felébred a jobbak, tehetősebbek lelkiismerete is és teremthetünk szegény-, agg-menházakat, árvaházakat, szerényebb betegápolókat is. Csekély kezdetet is segít a jó Isten és a világon számtalan példa mutatja, hogy mit tehet e téren a szegény gyülekezet is. Csak kezdjük, csak szervezzük ezt a dolgot kivétel nélkül mindenütt! Hisz' ha egyéb nem, a zsinati törvény is kötelez erre!

10. Nem kis gondot kell fordítanunk az *anyagi megélhetés eszközeinek teljesítésére is*. Jó magyar népünk s köztük nem utolsó helyen a kálvinista magyar és székely ijesztő mérvben szegényedik. Ez a baj már felköltötte még az állam figyelmét is. Az állam támogatja a takarékosagra alapított, uzsoráktól mentesítő „Hitelszövetkezeteket“, amelyek az orsz. Hitelszövetkezet tagjai; buzdít és utasításokat ad terményeink értékesítésére a kisgazdák községi szövetkezése útján, földmives népünknek a téli időben szákszerű előadásokat tartat az okszerű gazdálkodásról, háznál folytatandó egyszerűbb, de jövedelmező iparágakat (kosár, szalma-fonás, kefekötés, faragás, játékszerek stb.) készséggel tanítat néptanítóink vagy vándortanítók által. Minden efféle kínálózkodást meg kell ragadnunk, mert népünk anyagi jóléte bár nem biztosítéka de támogatója a szellemi és erkölcsi emelkedésnek.

11. Még csak egy pár dologra hívjuk fel a figyelmet, a miket különösen városi gyülekezeteinkre nevezve tartunk rendkívüli fontosnak. A feisersdült ifjuság gondozását érinti mindenik és pedig az élethivatások szerint egyik a tanuló, másik az iparos és különösen iparos-tanonc, a harmadik a szolgálattelvő cseédség gondozása.

H i r e k.

Olvasd a Bibliát.

A megszületett Jézus.

Az ígértet beteljesedett. Az Úr Jézus Krisztus, a Megváltó megszületett. Áldassék az Ur, hogy meglátogatta és megváltotta az ő népét és jelentette nekünk az üdvösségnek szavát.

Arany mondás: Mostan bocsátad el a te szolgálodat Uram békességgel, a te beszéded szerint. Mert látták az én szemeim a te Idvezítődet. Luk. ev. 2., 29., 30.

Oktató jegyzetek:

I. Az Idvezítő. Már mint kis gyermek mi érettünk a törvény alá adta magát (Gal. 4., 4.); ezért vitték szülei templomba s áldoztak érte, s mert betöltötte az egész törvényt, azért lehet Jézus a mi vigasztalásunk (25. v.) Ő a mi világosságunk (32. v.) Ő ama köszikla, melyen megállhatunk és büneinkből feltámadhatunk; míg ellenben azoknak, kik nem hisznek benne, elestőkre és kárhozatokra vettetett (v. ö. CXVIII. Zsolt. 22., Máté ev. 21., 22—24.) ő szenvedett mi érettünk a keresztfán, mikor Mária lelkét a tör hatotta által.

II. Kik láthatják meg? Azok, kik mint Simeon, igazak, istenfélők, kik várják az ő eljövételét. A kik tudják, hogy magunkra hagyva csak sötétségben járunk s kik azért a menyeyei világosságot keresik, azoknak az Ur megadja azt a kegyelmet, hogy megláthassák, azokat a Szent-Lélek által odavezeti, ahol megtalálják. És ha mi úgy vártuk, mint Simon és Anna s ha mi megtaláltuk szent igéjében és házában, akkor tegyük mi is bizonyosságot róla, mint azok. — Ezykor a mi szemeink is színről-szinre meglátják, ott fenn a dicsőségben.

Lapunk munkatársainak, jóakaróinak boldog ünnepnapokat kívánunk.

Örömmüzenet A „Vasárnap“ olvasóit mindenestire keilemeseen fogja meglepni azon örömmüzenetünk, hogy ujon szervezkedő szerkesztőségünk és munkatársaink seraiba szerencsések voltunk megnyerni a még pár héttel ezelőtt Debrecenben megjelent „Igazmondó“ című egyháztársadalmi lapotársunk szerkesztőségének és belmunkatársainak igen tekintélyes részét, akik közül nt. S. Szabó József debreceni ref. koll. vallástanárt, kiváló egyházi tanügyi irónkat az egyik társszerkesztői tisztre is felkértük. Dobby Lajos b-gyulai lelkész és eserpes, Zih Sándorné urnó, Szentmiklossy József rákócifalvai, Dávid Gyula élesdi és ifj. Szücs Károly (Matolcs) afiai, akik készséggel helyezték kilátásba támogatásukat s így megszaporodott munkásgárdánkkal megerősödvé, bizonyára még fokozottabb mértékben fogjuk betölteni hivatásunkat s teljesíteni azt a kötelességet, amelyet a „Vasárnap“ vállalt magára, t. i. Anyaszentegyházunk építését s a Krisztus evangéliuma terjesztését.

Rómában történt, hogy egy úr száz aranyat adott egy papagályért, amely tisztán és érthetően el tudta mondani a „Hiszek egy“ három szakaszát. Az emberek között is sokan vannak, akik tisztán és érthetően el tudják mondani az evangéliumi hit igazságait. Ezeknek — ha mindamellert hozzáláncolják lelküket a földi röghöz — éppen olyan keveset használ.

az ajkaikról hangzó ige, mint ahogy a papagályon nem segít a „Hiszek egy“ tudása.

A protestáns árvaház jubileuma. A protestáns országos árvaház a jövő esztendőben tölti be fennállásának ötvenedik évét. Ezt az évfordulót méltó módon fogja megünnepelni volt növendékeinek részvételével, a kiknek soraiban vannak önálló iparosok és kereskedők, orvosok, ügyvédek, jegyzők, tanárok, tanítók, továbbá országos képviselők stb. Az intézetet főtartó árvaegyesület tőke-vagyona különben ebben az évben is tetemesen gyarapodott alapítványok révén. Végrondeletileg nagyobb alapítványokat tettek az egyesület javára: a Hutter család Hutter József emlékére 40 ezer koronát, Kochmaister Frigyes báró 40 ezer K, Stepány Lajos 10 ezer K, Sullay Aurélné 8 ezer K, László Mártonné 7 ezer K, Szana Tamás 6 ezer K, Hunfalvy Pálné 4000 K-t. Az árvaháznak most száz növendéke van, kik felerészben evangélikusok és felerészben reformátusok.

Hogy hat az evangélium Koreában. Koreának 10 millió lakosa van. A nép kizárólag földmiveléssel foglalkozik. Vallása a shamanizmus, szellemimádás. Szegény népet folyton gyötéri a szellemektől való félelem. — Még nincsen 25 éve, hogy megcsendült az evangéliumot hirdető misszionáriusok hangja Koreában s ma 100.000 en felül van már a keresztyének száma.

Egy misszionárius a következőket írja: Korea fővárosában érdekes vasárnapot töltöttem el. Reggel prédikáltam. Az istentiszteleten 1190 koreai vett részt. Köztük a királyi palotának több előkelő hivatalnokja. Vagy 700 férfi a földön foglalt helyet. A férfiak mindegyike zöld kabátot és fekete színű kalapot viselt. A kalapot az istentisztelet alatt is fentartották a fejükön. A templom hajójában bal felől egy fehér függőnyel elkerített helyen mintegy 400 nő foglalt helyet. Mikor János ev. 4, 10. verse alapján a szavakat: Ha tudnád — te kértél volna — és Ő adott volna, hangsúlyoztam és többek között így szólottam: Ime itt is jelen van most Isten és benneteket is megkínál az örökélet vízával. Vajjon ki vágyik utánna? Ki óhajtja közületek? — rövid idő múlva 40 férfi és 10 nő állott fel annak jeléül, hogy ők is részt kérnek a Jézus Krisztusban megnyilatkozott örökéletből. Aznap délután és este még három összejövetelt tartottunk, amelyek mindegyikén többen kijelentették, hogy ők most már Krisztust akarják követni.

Ország-világ.

Az ország sora. A képviselőház 18-ig elnapolta magát. Az új évben egész sor különálló nagy kérdés várja a közeljövőben a megoldást: a bankügy, a választási reform, a véderőtörvény revíziója. Ezeknek mindegyike külön-külön is alkalmas arra, hogy gondot okozzon egy kormánynak és egy kormánytöbbségnek még akkor is, ha azt a többséget

egységes, tömör párt alkotja. De most úgy áll a dolog, hogy sokféle hírek keringenek s ezek között egyik első az, hogy igen sokan idegenkednek a mai kormánytól. Beszélnek is mindenféle új pártalakulásról, amelynek célja az lenne, hogy egy egységes tömör és egy politikai elvektől vezérelt párt keletkezne. Az új pártalakulásba a függetlenségi párt és a régi szabadelvűpárt szabadelvű oszlopai vennének részt. Feladatuk volna az önálló bank és a katonai kérdések megoldása. Az új pártalakulásra a miniszterelnök és Kossuth Ferenc új évi beszédei lennének a kezdő lépések.

A katonai megegyezés. A katonai megegyezésről a P. Lloyd ezeket írja:

Az ujonclétszám felemelését a katonai körök már a legközelebbi ujoncjavaslatnál, az 1909. évi márciusi sorozásra követelik s ezért már most teljes, a részletekben is kidolgozott megegyezést kell elérni. Az ujonclétszám felemelésével a katonai kérdések természetesen még nincsenek elintézve, még egész sor más ügyet is kell szabályozni, amelyek fölött most legalább is elvi megegyezésnek kell létrejönni, hogy ha a katonai kérdések rendezéséről akarnak beszélni. Ezek pedig a következő ügyek:

1. A véderőtörvény a két éves katonai szolgálattal;
2. a katonai büntető perrendtartás;
3. a katonai ellátásról szóló törvény a 30 éves szolgálati idővel;
4. az altisztek alkalmazásáról szóló törvény és
5. a lóállításról szóló törvény.

Ezzel szemben a magyar nemzetnek nyújtandó engedmények részben a hadsereg külső jelvényeire vonatkoznak részben nyelvi területre. Ami az első csoportot illeti, itt ki kell domborodnia Magyarország önállóságának, a zászlók és jelvények azonban ezzel nem szűnnek meg a közös hadsereg jelvényei lenni, mert a magyar törvény szerint a hadsereg közös volt, ma is az és marad is.

A szerb válság előtt. Szerbiának ellenünk való háborus láza csökkenőben van. Most kormányváltással küzdenek s azt beszélnek, hogy Péter szerb királlyal és a fiával sokan elégtelennek.

Az új török alkotmány. A héten megnyílt az új török országgyűlés, amelyen jelen volt a török szultán is, aki trónbeszédet mondott. Ebben szólott Bosznia-Hercegovina sorsáról is; panaszosan, de békés hangon. Így lassanként egészen elcsendesednek a háborus hullámok.

Olvassuk, terjesszük a „Vasárnap“-ot. A „Vasárnap“ előfizetési feltételei a lap homlokán olvashatók. — A „Vasárnap“ hirdetéseket is elfogad.

Takarékpénztár R-t.

Maros-Vásárhelyt.

Fiók-intézetek:

Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Marosludas,
Marosujvár, Nyárádszereda, Parajd, Sepsi-
sztygyörgy, Székelykeresztur, Székelyudvarhely.

Befizetett alaptőke: 1500.000 korona

Takarékbetétek: 8 millió korona.

A takarékoságot a lakosság minden rétegében elő-
mozdítandó, amerikai módon **házi takarékperselyeket**
izléses, csinos kivitelben, zárva, kulcsok nélkül **ingyen**
bocsátunk feleink rendelkezésére, a melyek által még
a legkisebb összegek is könnyű módon megtakaríthatók
Ezen házi takarékperselyeknek azon nagy előnyük
van, hogy azokból pénzt a mi közbejöttünk nélkül
kivenni nem lehet és így a fél annak a kísértésnek
hogy a megtakarított pénzt esetleg céltalanul elköltse
könnyen ellentállhat

Ha legalább egy korona a perselyben összegyűl,
sziveskedjék intézetünkhöz fáradni, a mikor a megta-
karított összeget a perselyből a t. cím jelenlétében
kivesszük és a betéti könyvecskéjébe javára írjuk.

A perselyt zárva, kulcsok nélkül visszaadjuk és a
pénzgyűjtés újból kezdődik.

Agrár Takarékpénztár r. t.
M.-Vásárhely

A mosás akár a táncz,
Fáradtságba nem kerül,
Schicht szappant ha használsz,
Még szived is örül.

Schicht szarvasszappana
csodálatos, **hathatos** tisztítóerejét
sajátságos előállításának és a leg-
jobb nyersanyagok leggondosabb
kiválasztásának köszöni.

Schicht szarvasszappana
kíméli a kezeket és a fehérműt!
Megtakarít fáradtságot és vesződséget
kíméli ennélfogva az egészséget!
Megtakarít pénzt, időt és munkát!
Tisztasága **30.000** koronával
szavatoltatik.

Fizessünk elő

a

„Vasárnap” - r. t.

